

BLEIXAR

en definitiva resulta més versemblant. Un germànic *bles o *blest, d'origen gòtic sotmès a un encreuament amb el sinònim romànic *panteix* esdevindria *bleix*, i sobre el model de *panteixar* es formaria *bleixar*.

DERIV.: *Bleix* (veg. supra). *Bleixa* [1926, *AlcM*]. ⁵ *Bleixós* [1903, *AlcM*].

¹ Mot que no ha existit mai; que és errada, segurament tipogràfica, per *bleixar* és evident, perquè en aquest diccionari tots els diftongs s'escriuen amb *y*, i posa *bleixar* amb *i*, com fa davant *x*, per exemple ¹⁰ en *panteixar*, que li dona com a equivalent. Alguns lexicògrafs posteriors reproduïren aquest mot fantasma. — ² Tanmateix, en el tercer decenni del segle, es va estendre molt en l'ús literari, i el veiem sovint en escriptors del Camp, com Puig i Ferrater: «un *bleix* penós emergia de la seva còrpora abatuda» (*Cercle Màgic*, 58 i passim). — ³ «Blasen, hauchen, schnauben», *Lexer, Mhd. Wb.*; no, és veritat, en a-al. ant.: «blāsan, flare, halare, spirare, canere, clangere», *Graff, Abd. Wb.* III, 237. — ²⁰ ⁴ Són falses, com s'ha vist després, les etimologies de *barri* i de *crèixens* (tot i que llavors eren generalment admeses) en què jo em fundava per a això.

Blenat, V. *ble*

BLENDA, de l'al. *blende* id., derivat del verb *blenden* 'encegar', 'enganyar' (i aquest, de *blind* 'cec'), anomenada així perquè s'assembla a la galena, però no produeix plom. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

Segurament per conducte del fr. *blende* [1751]. ³⁰

Blener, blenera, V. *ble*

BLENNO-, forma prefixada del gr. *βλέννα* 'mucositat', usada per formar compostos medicals. *Blennoràgia* [princ. S. xx], amb *ρήγνυται* 'rompre, brollar'; *blennoràgic*. *Blennorrea* [id.], amb *ῥεῖν* 'rajat'; *blennorreic*. *Blennúria* [1911, Vogel], amb *οὐρεῖν* 'orinar'. *Blennístmia* [*blenismia*, 1868, *SLitCosta*], amb *ισθμός* 'cogost', 'istme', 'gargamella', etc.

Blet, V. *bleda* *Bleva*, V. *ble* *Blinca(per)blinca*, V. *vinca* *Blincar*, V. *vinclar*

BLINDAR, del fr. *blinder* id., derivat de *blinde* 'protecció per guardar-se del foc de l'enemic', i aquest, de l'al. *blende* id., derivat de *blenden* 'encegar, tapar', verb causatiu que es deriva de *blind* 'cec'. □ 1.ª doc.: 1905, *Bulbena*.

També es va usar *blinda* 'blindatge' [Lab. 1839], tant en català com en castellà, el qual degué servir d'intermediari: en aquest ja apareix des de 1625, quasi al mateix temps que en francès.

DERIV.: *Blindatge* [1839, Lab.]. Per a la forma del ³⁵ mot francès i de l'alemany, cf. *Braune, ZRPb.* ix, 348ss.

BLOC, del fr. *bloc* id., i aquest, del neerl. mj. *blok* 'tronc tallat'. □ 1.ª doc.: 1905, *Bulbena* (però ja era ⁶⁰

usual en el S. xix).

En francès es documenta des del S. XIII. Vista la data de la introducció en català, aquest mot es degué pendre conjuntament del francès i de l'angl. *block*, que per la seva banda havia estat pres del francès, ja en el S. xiv.

DERIV.: *Bloquejar* [1803, *Belv.*],¹ del fr. *bloquer* 'fer un bloc', derivat de *bloc*, que a finals del S. xvi prengué el significat de 'bloquejar' per influència de *blocus* 'fortí de setge' (usat en el sentit de 'bloqueig', veg. els cpts.); *bloqueig* [1803, *Belv.*], segurament adaptat del cast. *bloqueo* [fi S. xvii].

CPT.: *Blocaus* m. sing., de l'al. *blockhaus* id. (per conducte del cast. *blocaos*, avui més aviat *blocao*, usuals ja a la fi del S. xix), cpt. de *block* 'tronc' i *haus* 'casa': pròpiament 'barraca de troncs' (el fr. *blocus* es prengué ja en el S. xiv del neerl. mj. *blochuis*, format semblantment, i que després influí sobre el mot alemany i el castellà).

¹ L'he vist també en textos catalans del S. xviii (crec que escrits en cat.), si bé entre gent de guerra s'usà també en català *bloquear* (que Lab. 1839 ja declarava antiquat), i de tota manera és probable que nosaltres l'adaptéssim del cast. *bloquear*, que no consta gaire més antigament, car el *DAut.*, el 1726, encara diu que s'havia importat del francès poc abans. També s'usà en francès i italià *blocade* (-ata) 'bloqueig', que des d'aquestes llengües passà a l'angl. *blockade* i al. id. [1669], aquell usat també com a verb, al. *blockieren* [1616, pres del francès *bloquer*], veg. *Kluge-M.*, s. v.

Bloix, V. *broix* *Blond*, V. *blonda*

BLONDA, 'puntes de qualitat', del fr. *blonde* id., de l'adjectiu *blond* 'ros', perquè antigament es feien del color de la seda crua; el fr. i oc. *blond*, it. *biondo*, són un adjectiu, pròpiament només romànic i d'origen desconegut, probablement pre-romà, potser d'arrel indoeuropea. □ 1.ª doc.: c. 1790, *Maldà*.

Escrivia el baró en les seves notícies sobre Barcelona: «las labors de punta, *blondas*, rets y altres cosas, entretenen a algunas quinze mil donas» (*Excursions*, p. 7); i ja el registraren els diccs. de Lab (1839) i ⁴⁵ *Belv.* («tenia vel vitta serica reticulata», 1803). L'aparició en francès no és gaire anterior (1751) i des del francès passà a l'anglès, l'alemany i altres llengües, potser també directament al castellà [1782] si bé és més probable, donada la història econòmica, que el vagi rebre de Catalunya.

DERIV.: *Blondina* (a penes usat en cat.: no admès ni pel *DFa.* ni *Bulbena*; cast. des de 1782).

L'adjectiu *blond*, *blonda*, 'ros' s'ha usat molt poc en català, i només com a terme poètic ocasional, com ho féu Màrius Torres (c. 1936), veg. *AlcM*; a penes val la pena de recordar que també hi recorregué A. Febrer en la seva forçada i servil «traducció» de la Comèdia dantesca, on com sempre calca el mot italià. Només en un sentit molt limitat es podria dir que fou català pel fet que vagin usar-lo els nostres troba-